

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudkyní Mgr. Lenkou Havlíčkovou ve věci

žalobce: D. L., narozený dne X
zastoupený opatrovníci O. L., narozenou dne X
oba bytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2025, č. j. MPSV-2025/14219-916,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 15. 1. 2025, č. j. MPSV-2025/14219-916, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** nahradit žalobci náklady řízení ve výši 303 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2025, č. j. MPSV-2025/14219-916, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ústí nad Labem, kontaktního pracoviště Most (dále jen „úřad práce“), ze dne 22. 7. 2024, č. j. 101503/2024/MOS (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce snížil žalobci příspěvek na péči z 4 900 Kč na 880 Kč měsíčně od srpna 2024. Žalobce současně požadoval, aby soud uložil žalovanému nahradit mu náklady řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

Žaloba

2. Žalobce v žalobě uvedl, že posouzení jeho zdravotního stavu bylo neaktuální, neúplné a neobjektivní. Samotný posudek je nepřezkoumatelný a není řádně odůvodněný. Žalobce měl za to, že s ohledem na jeho onemocnění ADHD, lehkou mentální retardaci a vývojovou dysfázií má nárok na uznání i dalších nezvládaných základních životních potřeb, tj. komunikace, stravování, oblékání a obouvání a tělesná hygiena. Dále podrobně popsal onemocnění, kterými trpí, k čemuž poukázal na zprávu praktické lékařky MUDr. L. B. ze dne 26. 9. 2024, zprávy z psychiatrické ambulance MUDr. Š. ze dne 19. 7. 2023 a 7. 10. 2024, zprávu z psychologického vyšetření MUDr. S. ze dne 31. 8. 2023 a nález z neurologické poradny MUDr. V. ze dne 14. 8. 2024. Konstatoval, že se nachází na mentální úrovni 9 let věku a ve svých 18 letech by neměl být při zvládání základních životních potřeb odkázán na pomoc jiné osoby. Měl za to, že posudek není jednoznačný, určitý a přesvědčivý a je v rozporu s doloženými lékařskými nálezy.
3. K základní životní potřebě komunikace sdělil, že se nezvládá vyjadřovat srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení. Jeho mentální věk odpovídá věku 9 let, má emočně a biopsychosociálně nevyzrálou osobnost, trpí lehkou mentální retardací a těžkou vývojovou dysfázií. K tomuto poukázal na zprávu praktické lékařky, dle které v ordinaci komunikuje minimálně, má potíže s porozuměním psaného i mluveného textu.
4. Dále uvedl, že není schopen dodržovat nastavený dietní režim. Měl za to, že měl být zhodnocen nález z nefrologické rady ze dne 14. 8. 2024, dle kterého mu bylo doporučeno nekonzumovat příliš mléčné výrobky, vyhýbat se energy drinkům, nepít příliš minerálních nápojů. Uvedl, že trpí na tvorbu ledvinových kamenů, ale z důvodu lehké mentální retardace není schopen dodržet dietní režim ani pitný režim. Současně nezvládá konzumovat stravu v obvyklém denním režimu.
5. Rovněž nezvládá dodržovat ani provádět hygienu. Nemyslí na ni a musí mu být neustále připomínána, sám by ji neprovedl. Nezvládá si správně čistit zuby a matka mu je musí dočistit. V rámci celkové hygieny mu musí matka rovněž dopomáhat, neboť sám se myje pouze vodou a nepoužije mycí prostředek. Nijak nevnímá, že má umazaná ústa od jídla, je zpocený, má mastné vlasy či špínu za nehty.
6. Dále sdělil, že není schopen si vybrat oblečení podle počasí a příležitosti. Pokud venku svítí slunce tak si obleče kraťasy, i když je jen pár stupňů nad nulou. V létě vyjde z domu pouze ve spodním prádle či v pyžamu. Nechápe, že do školy, k lékaři či do města nemůže jít ve viditelně špinavém oblečení. Nevšímá si nečistot ani zápachu a nemá potřebu se převlékat do čistého oblečení ani měnit oblečení v rámci denního režimu.
7. Uvedl, že do školy je schopen sám zajít, ale z důvodu šikany jej doprovází matka. Na praxi dělá toliko pomocné práce, ale i tam potřebuje stálý dohled a kontrolu.
8. S ohledem na žalobní námitky žalobce navrhl vypracování revizního posudku jinou posudkovou komisí či vypracování znaleckého posudku.

Vyjádření žalovaného k žalobě

9. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž zrekapituloval průběh správního řízení a navrhl žalobu zamítnout. Žalovaný dodal, že ve správním řízení bylo postupováno v souladu s platnými právními předpisy. Podotkl, že

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

posudková komise zasedala v odborném složení za přítomnosti lékaře z oboru psychiatrie. Posudková komise vyhodnotila funkční dopad diagnostikovaných zdravotních postižení na schopnost zvládat základní životní potřeby a s ohledem na zjištění uvedená v odborných podkladech se vyjádřila k namítaným základním životním potřebám. Konstatoval, že žalobce nebyl přítomen při jednání posudkové komise, což není při úplné a objektivní podkladové dokumentaci v rozporu s platnými právními předpisy. Žalovaný dále poukázal na Instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí č. 15/2016, kterou lze považovat za metodický pokyn, neboť určitým způsobem sjednocuje postup při posuzování zdravotního stavu pro účely zákona o sociálních službách, hodnocení funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na tuto schopnost. Nepřihlíží se přitom k pomoci, dohledu nebo péči při zvládání základních životních potřeb, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Žalovaný uvedl, že posudková komise se vyrovnala s předloženou podkladovou dokumentací a vyhodnotila ji individuálně ve vztahu k posudkovým kritériím i ve vztahu k námitkám uvedeným v odvolání. Napadené rozhodnutí nepovažoval za nepřezkoumatelné a má za to, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně.

Posouzení věci soudem

10. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
11. Smyslem zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, (dále jen „zákon o sociálních službách“) je úprava podmínek poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči. Příspěvek na péči, který je předmětem řízení v dané věci, se podle § 7 zákona o sociálních službách poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu. Nárok na něj má osoba, která splňuje předpoklady uvedené v § 4 odst. 1 zákona o sociálních službách (mezi účastníky není sporu o tom, že podmínky zde uvedené žalobce splňuje), a která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 uvedeného zákona, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb nebo dětský domov, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. O příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce.
12. Podle § 8 zákona o sociálních službách osoba (starší 18 let), která vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby, se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

osoby ve a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby, b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb, c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb, d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb.

13. Podle § 9 zákona o sociálních službách se při posuzování stupně závislosti hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis.
14. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, (dále jen „vyhláška“).
15. V § 1 odst. 4 vyhlášky je uvedeno, že za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.
16. Podle § 2 odst. 1 vyhlášky se při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. Dle § 2a uvedené vyhlášky, pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

17. V příloze č. 1 vyhlášky jsou vymezeny schopnosti zvládat základní životní potřeby.
18. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**mobilita**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat vstávání a usedání, stoj, zaujímat polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, otevírat a zavírat dveře, chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.
19. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**orientace**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se časem, místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí a v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.
20. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**komunikace**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům nebo zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky.
21. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**stravování**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, stravu rozdělit na menší kousky a naservírovat ji, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.
22. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**oblékání a obouvání**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.
23. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**tělesná hygiena**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna použít hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se.
24. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**výkon fyziologické potřeby**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky.
25. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**péče o zdraví**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.
26. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**osobní aktivity**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, plánovat a uspořádat osobní aktivity, styku se společenským prostředím, stanovit si a dodržet denní program, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí jako např. vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

27. Za schopnost zvládat základní životní potřebu „**péče o domácnost**“ se považuje stav, kdy osoba je schopna nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti, manipulovat s předměty denní potřeby, obstarat si běžný nákup, ovládat běžné domácí spotřebiče, uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj, vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí, obsluhovat topení a udržovat pořádek.
28. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobci byl rozhodnutím ze dne 17. 12. 2018, přiznán příspěvek na péči, neboť byl závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I. – lehká závislost. Rozhodnutím ze dne 13. 7. 2021 byl žalobci příspěvek na péči zvýšen, neboť na základě posudku o zdravotním stavu byl žalobce shledán závislým na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II. – středně těžká závislost. Oznámením ze dne 28. 2. 2024 bylo žalobci sděleno, že od 1. 3. 2024 mu byl snížen příspěvek na péči z částky 6 600 Kč na částku 4 400 Kč měsíčně, neboť žalobce dosáhl věku 18 let. Tímto oznámením bylo žalobci současně oznámeno zahájení řízení z moci úřední ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči, jelikož dnem 24. 2. 2024 dojde k ukončení platnosti posudku o zdravotním stavu, který opravňoval jeho dosavadní nárok na příspěvek na péči.
29. Dne 28. 2. 2024 bylo provedeno v místě bydliště žalobce sociální šetření, v němž bylo k žalobcem zpochybněným základním životním potřebám zjištěno následující. Ke komunikaci bylo zjištěno, že jeho vyjadřování je srozumitelné, ale dle matky trpí vývojovou dysfázií. Při sociálním šetření nechtěl moc komunikovat, celé šetření píchal prstem do matky a říkal „ven, ven, ven“. Na jednoduše položené otázky odpovídal „jo“, rozuměl, k tématu odpovídal jak kdy. Žalobce se podepíše, ale trvá mu to dlouho a podpis je dětský jako z první třídy. Delší písemný projev je špatný, nesoustředí se, píše s hrubkami. Úřednímu dopisu nerozumí. Rozliší obrazové symboly, zvukové signály rozezná. Má mobilní telefon, se kterým manipuluje, zavolá, přijme hovor. Ke stravování bylo zjištěno, že žalobci veškerou stravu připravuje matka, která mu připraví jídlo ke stolu. Jídlo si naporcuje, jí pomocí vidličky a lžice, ale umí použít i přípor, který ale drží špatně. Nápoj si sám nalije, PET lahev otevře. Nádobí z místa na místo přenese, ale jen na kratší vzdálenost. Chléb nekrájí ani ho nenamaže. Pokud má na něco chuť, je schopen si to vzít. Potřebu jíst si uvědomuje, stravu konzumuje pravidelně. Dodržuje dietu, kdy je omezen na konzumaci jídel s vyšším obsahem vápníků a železa, kterou nesmí z důvodu ledvinových kamenů. K oblékání a obouvání bylo zjištěno, že žalobce si oblečení připraví sám, ale není schopen vyhodnotit dle počasí a příležitosti. Je mu jedno, že je oblečení špinavé. Sám se oblékne a svlékne, úkony provádí ve stoje. Chápe vrstvení, rub a líc pozná jak kdy. Doupraví pečující osoba. Boty si obuje pomocí lžice, tkaničky umí zavázat. Zip a knoflík zvládne zapnout a rozepnout. Zná barvy, rozezná druhy oblečení. Je však schopen nosit jedny ponožky celý týden. Sám od sebe si nemění ani oblečení a matka mu musí připomínat, aby si vzal čisté. K tělesné hygieně bylo zjištěno, že ranní hygienu zvládá žalobce sám, ale jen když si na ní vzpomene a chce se mu. Matka mu musí připomínat, aby ji provedl. Sám si opláchne obličej, vyčistí zuby, které ale čistí špatně. K mytí rukou ho musí matka nutit, protože se štítí mýdla. O nehty na rukou a nohou se stará matka, vousy si zatím neholí. Se vstupem i výstupem z vany nemá potíže, ve sprše stojí. Dokáže se sprchovat půl hodiny, ale nepoužije mýdlo. Mýdlem do musí umýt matka. Sám se pak osuší.
30. Dne 3. 6. 2024 byl vypracován posudek o zdravotním stavu žalobce posudkovou lékařkou MUDr. M. R. Posudková lékařka konstatovala, že žalobce nezvládá základní životní potřeby orientace, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Dle posudkové lékařky tedy žalobce nezvládal čtyři základní životní potřeby. Na základě tohoto posudku bylo vydáno

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

prvostupňové rozhodnutí ze dne 22. 7. 2024, kterým byl žalobci snížen příspěvek na péči z částky 4 900 Kč na částku 880 Kč měsíčně od srpna 2024. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce včasné odvolání.

31. Žalovaný následně v odvolacím řízení nechal posudkovou komisi zpracovat posudek o stupni závislosti žalobce. Z posudku ze dne 25. 11. 2024 vyplynulo, že žalobce nezvládá čtyři základní životní potřeby – orientace, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. K závěrům tohoto posudku se žalobce vyjádřil tak, že dle jeho názoru rovněž nezvládá základní životní potřeby komunikace, stravování, oblékání a obouvání a tělesná hygiena.
32. Na základě posudku ze dne 25. 11. 2024 vydal žalovaný napadené rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí úřadu práce.
33. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že při posuzování stupně závislosti osoby vychází Institut posuzování zdravotního stavu ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře.
34. Zdejší soud připomíná, že k otázce posuzování nároků na příspěvek na péči se opakovaně vyjadřoval Nejvyšší správní soud, jenž např. v rozsudku ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, vyslovil, že posouzení stupně závislosti osoby pro účely rozhodování o příspěvku na péči v řízení v prvním stupni i v řízení odvolacím musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Zdůraznil, že „[n]a výsledný lékařský posudek, který je v tomto řízení stěžejním důkazem, je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. Nenaplnění těchto požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.“ Na tento rozsudek navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25, kde zdůraznil, že „[v] řízení o nároku na příspěvek na péči podle zákona ... o sociálních službách je povinností odvolacího správního orgánu žádat po posudkové komisi doplnění posudku, pokud posudková komise postavila své hodnocení na rozporných podkladech, aniž by rozpory sama odstranila nebo vysvětlila. Tak tomu může být v případě, že se objeví rozpor mezi výsledkem šetření sociálního pracovníka a názorem posudkové komise, aniž by posudková komise sama provedla vlastní přeshetření zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči.“
35. V rozsudku ze dne 24. 3. 2021, č. j. 4 Ads 495/2019-71, Nejvyšší správní soud shrnul, že „... pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit. Posudek posudkové komise je zpravidla rozhodujícím důkazem při posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. I proto je nezbytné, aby splňoval požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti a aby se vypořádal se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Posudek totiž na podkladě odborných lékařských vyšetření obsahuje závěry o funkčním dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu posuzované osoby na její schopnost zvládat základní životní potřeby. Posudkový závěr by tedy měl být v tomto směru náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení závisí především.“ Nejvyšší správní soud podotkl, že odvolací orgán nesmí pouze převzít závěry posudkové komise, aniž by se jimi podrobněji zabýval z pohledu tvrzených rozporů či nedostatků, a uzavřel, že posudek

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

nesplňující požadavky úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti zakládá vadu řízení před správním orgánem.

36. Žalobce v žalobě namítal, že s ohledem na své zdravotní postižení nezvládá kromě uznaných i základní životní potřeby komunikace, stravování, oblékání a obouvání a tělesná hygiena. Ve vztahu k základní životní potřebě komunikace žalobce namítal, že se nezvládá vyjadřovat srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení. Jeho mentální věk odpovídá věku 9 let, má emočně a biopsychoosociálně nevyzrálou osobnost, trpí lehkou mentální retardací a těžkou vývojovou dysfázií. Posudková komise uvedla, že u žalobce nebyla prokázána praktická nebo úplná nevidomost obou očí, praktická nebo úplná hluchota, těžké formy hluchoslepoty, poruchy řeči. Dále uvedla, že nebyla prokázána střední, těžká nebo hluboká mentální retardace či středně těžká a těžká demence, ani jiné těžké psychické postižení s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami komunikace. Z doložené dokumentace podle posudkové komise vyplývá, že žalobce byl schopen se dorozumět a porozumět mluvenou srozumitelnou řečí a neztratil schopnost psát, nemá pouze potřebu písemné komunikace a podpis zvládne. Využívá mobilní telefon ke komunikaci. Podle psychologického vyšetření ze dne 31. 8. 2023 byly u žalobce verbální subtesty na mentální úrovni 9 let věku. Ze sociálního šetření je současně zřejmé, že žalobce nechtěl moc komunikovat, celé šetření píchal prstem do matky a říkal „ven, ven, ven“. Na jednoduše položené otázky odpovídal „jo“, rozuměl, k tématu odpovídal jak kdy.
37. Na základě uvedeného není zřejmé, na základě čeho posudková komise dospěla k závěru, že žalobce je schopen vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, když jeho verbální subtesty odpovídají mentální úrovni 9 let věku. Současně nijak nevysvětlila, jaký vliv na zvládání komunikace má vývojová dysfázie, kterou žalobce současně trpí.
38. K základní životní potřebě oblékání a obouvání posudková komise uvedla, že neuznala její nezvládnutí, neboť s ohledem na absenci těžké poruchy funkce HKK i DKK, zraku a duševních schopností není medicínský důvod pro nezvládnutí výběru vhodného oblečení, poznání rubu a líce oblečení, správného vrstvení, oblékání/svlékání a obouvání/zouvání zdravotně vyhovujícího oblečení a obutí s využitím pomůcek. Posudková komise pokračovala, že u žalobce není porucha stojné funkce dolních končetin. Rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností je dostatečný k pravidelnému zvládání této základní životní potřeby. Nebyly prokázány anatomické nebo funkční ztráty obou horních končetin nebo anatomické ztráty podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věci, praktická nebo úplná nevidomost obou očí ani těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny tyto stereotypy.
39. Soud upozorňuje, že žalobce netvrdil a ani ze správního spisu nevyplývá, že by trpěl postižením horních nebo dolních končetin či nevidomostí, tedy postiženími bránícími mu z fyzického hlediska zvládat základní životní potřebu oblékání a obouvání. Argumentace žalobce se konstantně opírala o to, že s ohledem na své zdravotní postižení v podobě poruchy lehké mentální retardace si není schopen vybrat oblečení a obuv přiměřeně počasí a okolnostem, a není schopen kontrolovat a dodržovat čistotu oblečení. Posudková komise sice uvedla, že rozsah duševních a mentálních schopností žalobce je dostatečný k pravidelnému zvládání této základní životní potřeby, nicméně nijak nereagovala na zcela Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

konkrétní argumenty žalobce, že nezvolí vhodné oblečení přiměřeně k počasí a matka musí hlídat čistotu oblečení, resp. pravidelné převlékání do čistého. Soud považuje odůvodnění posudkové komise v části týkající se základní životní potřeby oblékání a obouvání za obecné a nevztahující se na případ žalobce, neboť se posudková komise nijak nevypořádala s otázkou, zda žalobce trpící lehkou mentální retardací zvládne správně zvolit oblečení či nikoli i zda je schopen se pravidelně převlékat do čistého.

40. Obdobně ve vztahu k základní životní potřebě tělesná hygiena posudková komise uvedla, že v případě žalobce se nejedná těžkou poruchu funkce obou horních nebo obou dolních končetin, ztrátu zraku ani duševních kompetencí bránící provedení celkové hygieny. Žalobce je schopen se umýt u umyvadla, manipulovat s baterií, učesat se nebo pečovat o ústní hygienu za pomoci různých pomůcek např. přidržovacích madel v koupelně, sedáku u umyvadla nebo ve sprše. Dodala, že pomoc se vstupem a výstupem ze sprchového koutu není posudkově rozhodná. Za neschopnost tělesné hygieny se nepovažuje přítomnost druhé osoby z důvodu vyloučení případného rizika pádu. Žalobce v podané žalobě uváděl, že nezvládá dodržovat ani provádět hygienu. Nemyslí na ni a musí mu být neustále připomínána, sám by ji neprovedl. Nezvládá si správně čistit zuby a matka mu je musí dočišťovat. V rámci celkové hygieny mu musí matka rovněž dopomáhat, neboť sám se myje pouze vodou a nepoužije mycí prostředek. Nijak nevnímá, že je má umazaná ústa od jídla, je zpocený, má mastné vlasy či špínu za nehty. Podle názoru soudu se posudková komise s argumentací žalobce dostatečně nevypořádala, neboť se nijak nevyjádřila k otázce žalobcových duševních kompetencí ve vztahu ke zvládání základní životní potřeby tělesné hygieny, tj. k otázce, zda u žalobce vlivem lehké mentální retardace nebyla narušena jeho schopnost provádět hygienu. Zároveň nelze přehlédnout, že argumentace posudkové komise stran základní životní potřeby tělesná hygiena je toliko obecná bez dostatečné konkretizace ve vztahu k žalobci a jeho rozhodujícímu postižení. Proto se posudková komise měla zaměřit na otázku vlivu žalobcova psychického onemocnění na schopnost samostatně provádět hygienu, nicméně tak řádně neučinila. Soud proto považuje výše uvedené odůvodnění posudkové komise za obecné a nepřesvědčivé.
41. Jako nedůvodnou soud shledal námitku nezvládnutí základní životní potřeby stravování. Žalobce namítal, že trpí na tvorbu ledvinových kamenů, ale z důvodu lehké mentální retardace není schopen dodržet dietní režim ani pitný režim. Současně nezvládá konzumovat stravu v obvyklém denním režimu. Ze sociálního šetření však vyplývá, že žalobce si jídlo naporcuje, jí pomocí vidličky a lžice, ale umí použít i přípor, který ale drží špatně. Nápoj si sám nalije, PET lahev otevře. Nádobí z místa na místo přenesse, ale jen na kratší vzdálenost. Chléb nekrájí ani ho nenamaže. Pokud má na něco chuť, je schopen si to vzít. Potřebu jíst si uvědomuje, stravu konzumuje pravidelně. Dodržuje dietu, kdy je omezen na konzumaci jídel s vyšším obsahem vápníků a železa, kterou nesmí z důvodu ledvinových kamenů. Posudková komise k základní životní potřebě stravování uvedla, že se v případě této základní životní potřeby nejedná o vaření, nýbrž o schopnost vlastní konzumace již připravených nápojů a stravy. Přemístění stravy a nápoje na místo konzumace lze realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo přizpůsobením místě konzumace stravy místu servírování. Žalobce je schopen si vybrat hotovou stravu v pevném i tekutém stavu a dát na talíř, nalít nápoj, posunout na místo konzumace, najíst se příborem a napít se. Je schopen rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, dodržovat dietní režim, vybrat si správné a vhodné dietní nápoje a potraviny a konzumovat je v potřebných časových intervalech. Posudková komise uvedla, že u žalobce nebyly prokázány anatomické nebo funkční ztráty podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věci, Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

praktická či úplná nevidomost obou očí ani těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy.

42. Z lékařské zprávy z nefrologie poté vyplývá, že u žalobce není třeba žádných zvláštních dietních doporučení, pouze nemá jíst mléčné výrobky a pít minerálky v nadbytku – lze je nahradit rostlinnými alternativami. Žalobce tedy nemusel dodržovat žádný zvláštní dietní režim, ale toliko se měl vyhnout nadměrné konzumaci některých potravin. Soud považuje výše uvedené zdůvodnění posudkové komise, proč u žalobce neuznala za nezvládnutou základní životní potřebu orientace, za dostatečné a přesvědčivé.
43. Nicméně, s ohledem na již výše uvedené nedostatky musí soud konstatovat, že posudek posudkové komise v Ústí nad Labem ze dne 25. 11. 2024 nelze považovat za úplný a přesvědčivý. Soud shrnuje, že se žalovaný neměl spokojit s nedostatečně odůvodněným posudkem posudkové komise a měl požadovat jeho doplnění.
44. Soud podle § 52 odst. 1 s. ř. s. neprovedl žalobcem navrhovaný důkaz vypracováním revizního posudku ani znaleckého posudku, a to pro nadbytečnost, jelikož těžiště dokazování leží ve správním řízení a správním soudům nepřisluší toto dokazování nahrazovat.
45. S ohledem na shora uvedené soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ačkoliv žalobce jednání požadoval, a to pro vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů. Soud podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, přičemž v dalším řízení bude žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem, který byl vysloven v tomto zrušujícím rozsudku.
46. Jelikož žalobce měl ve věci úspěch, soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil ve výroku II. rozsudku žalovanému nahradit žalobci do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku účelně vynaložené náklady v tomto řízení ve výši 303 Kč (90 + 120 + 93), kterou představuje zaplacené poštovné za zásilky doručované žalobcem soudu v tomto řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem dne 13. dubna 2026

Mgr. Lenka Havlíčková v.r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.